

Paul PHILIPPI

UNELE AMINTIRI LEGATE DE PROFESORUL MEU, HEINRICH WACHNER

Mulțumesc organizatorilor simpozionului HEINRICH WACHNER că m-au invitat și pe mine, chiar dacă nu sunt nici geograf nici geolog, deci nu sunt coleg de breaslă al sărbătoritului, ci numai unul dintre foștii elevi ai Liceului Honterus din perioada 1934-1942 și în acest fel și un fost elev al profesorului Heinrich Wachner.

Pentru a împărtăși câteva amintiri legate de persoana regretatului nostru profesor trebuie să spun mai întâi câte ceva despre Liceul Honterus din acei ani:

Liceul Honterus era (și este) cel mai vechi liceu umanist din țara noastră. Grație modului său de organizare, conceput de umanistul Johannes Honterus în constituția școlii din 1543, liceul avea un renume european, iar în Transilvania urma să devină instituția paradigmă pentru toate liceele săsești, adică pentru cele din Sibiu, Sighișoara, Bistrița, Mediaș și Sebeș. O trăsătură caracteristică a Liceului Honterus a fost accentul care s-a pus de la bun început pe educația elevilor în disciplinele științelor naturale. Honterus însuși era un geograf renumit. *Cosmografia* pe care a tipărit-o prima dată în anul 1530 la Cracovia și pe care a editat-o apoi de două ori aici, la Brașov, în 1541 și 1542, a fost un bestseller european, retipărit timp de un secol în Italia, Elveția, Franța, Germania și Anglia. Profesorul de geografie al Liceului Honterus urma deci să facă parte dintr-o tradiție de valoare.

Între anii 1913 și 1944, liceul nu se afla în locul pe care l-au cunoscut bunicii noștri și pe care îl cunoaștem astăzi. În 1912, comunitatea săsească a ridicat din propriile ei resurse – adică nu din fonduri de stat – o clădire modernă și mare, clădire care a fost considerată cea mai modernă școală a regatului maghiar de atunci. În această clădire, pe lângă sălile de clasă, existau săli speciale pentru toate disciplinele științelor naturale – și anume săli speciale pentru Biologie, Fizică, Chimie, Geografie, Geologie – fiecare cu anexe largi pentru colecții de material didactic, inclusiv un observator astronomic, o stație meteorologică și o bibliotecă importantă (cea din urmă a fost jefuită în 1944 de către soldații sovietici) etc. Este vorba despre nobila clădire, care în timpul celui de-al Doilea Război Mondial a fost rechiziționată ca lazaret militar și, ulterior, în anii comunismului, a fost transformată în Spitalul „Ilie Pintilie”. În această clădire, Heinrich Wachner a fost „domnitor” peste cabinetele de Geografie și Geologie.

Înainte de a-l cunoaște ca profesor și mult înainte de a-l putea aprecia ca savant, i-am cunoscut porecla. Elevii îl cunoșteau sub numele de Käse (adică Brânză).

Dar această poreclă nu avea nici un subton înjositor. Din contră. Porecla era un fel de declarație de amor, un semn de intimitate. Aproape toți profesorii liceului, mai ales cei iubiți, aveau o asemenea poreclă. Îmi aduc aminte de un coleg de clasă care trebuia să se întâlnească cu H. Wachner și bătând la ușa sălii de profesori, cerea să vorbească cu domnul profesor KÄSE.

De unde provenea porecla? H. Wachner era originar din Transilvania de Nord. Sașii de acolo pronunțau vocala *ae* (difong) altfel decât noi, brașovenii, adică mai mult către *a* decât către *e*. În *Geografia Țării Bârsei* Wachner a pomenit o movilă, Käsberg, pronunțând KÄSBERG în felul său și iată: porecla i-a fost creată.

Și nu a fost întâmplător faptul că o movilă, un munte, i-a devenit porecla îndrăgită. În afara lecțiilor de clasă, chiar mai mult decât acestea, ne-au impresionat excursiile organizate și conduse de H. Wachner în munții noștri. Ani de-a rândul a invitat elevii liceului cât mai des posibil în excursii, împărtășind cu noi nopțile în cort sau chiar sub cerul liber – unde nu a fost ușor să ne disciplineze și în același timp să se împrietenească cu noi. Dar chiar împreunarea acestor două „misiuni” era harul secret de care H. Wachner dispunea.

Îmi aduc aminte de o noapte în spatele muntelui Ciuma, unde noi, puștii, am găsit „fosfor”. Mă rog: am pretins că am găsit fosfor și a început o agitație între corturi ca într-o tabără de căutători de aur când se dă peste un filon de aur. H. Wachner era surd de ureche – ceea ce constituia un handicap la predarea orelor de curs. Așa nu a observat din prima clipă agitația din jurul lui, dar în final a ieșit și el din cort, ne-a lămurit că nu am găsit decât lemne putrezite care radiază (respectiv, emit lumină fluorescentă), domolind astfel emoțiile noastre.

Ca organizator și conducător de excursii, H. Wachner a emis pretenții destul de mari în privința condițiilor de rezistență a excursioniștilor. Dar pe de altă parte, de-a lungul întregii excursii era gata să răspundă la orice întrebare a elevilor, să determine fiecare floare care i se arăta. Toate excursiile de care știu erau pentru toți elevii o trăire importantă.

În aura acestor excursii s-a format și un cerc de ucenici – un cerc de elevi – care au mai completat excursiile lui Wachner, ducându-se și singuri în munți, colecționând de exemplu din Strunga Bucegilor fosile pietrificate și aducându-le profesorului pentru identificare. Eu însumi am devenit speolog pasionat și am fost mândru că am descoperit unele ascunzișuri pe care Wachner încă nu le cunoscuse, corectând, respectiv, completând astfel manualul său *Kronstädter Heimat- und Wanderbuch*.

Trebuie însă să revin încă o dată la surzenia iubitului nostru profesor. Această surzenie a fost un real handicap pentru lecțiile sale de curs. El predă cu intensitate și dăruire. Dar la examinarea orală a elevilor el se lăsa câteodată înșelat de un discurs fluent, discurs al cărui conținut nu-l putea înțelege.

Așa că am putea spune: H. Wachner era o personalitate care ne impresiona prin suveranitatea cunoștințelor de care dispunea, prin dăruirea cu care Wachner s-a consumat în profesia sa ca dascăl și cercetător, prin amabilitatea sa omenească față de noi copii, prin comportarea prietenească și colegială cu noi elevii claselor superioare, prin iubirea sa neprefăcută față de natură (și patrie), iubire pe care o puteam simți – iar după absolvire deseori ne bucuram văzându-l plimbându-se cu mult mai tânără sa soție spre Poiana Brașovului, purtând între ei, într-o lectică, pe micul lor copilăș, care i-a fost dăruit la o vârstă destul de înaintată.

Einige Erinnerungen an meinen Lehrer Heinrich Wachner *Zusammenfassung*

Heinrich Wachner war, über Jahrzehnte hin, ein bekannter Lehrer des Honterus-Lyzeums in Kronstadt/Braşov. Diese Schulanstalt wurde vom Humanisten Johannes Honterus um die Mitte des 16. Jahrhunderts gegründet und hatte für Siebenbürgen eine Modellfunktion.

Wachner war Geographie- und Geologielehrer und hat, neben seinen Fachstunden, zahlreiche Exkursionen durchgeführt, die für die Schüler wichtig und anziehend waren, da auch viel Lehrmaterial gesammelt wurde. Sein Spitzname KÄSE kam von seiner Aussprache des Umlautes ä. Der Autor schildert einige Erinnerungen an von Wachner organisierte Ausflüge, erinnert aber auch daran, dass diese dazu führten, dass die Schüler auch selbstständig Exkursionen und Sammelaktionen durchführten.

Wachner war nicht nur ein beachtenswerter Fachlehrer und Forscher, sondern auch ein liebenswürdiger und hilfsbereiter Mensch.